

Şer'iye Sicil Kayıtlarına Göre 1748-1749 Yıllarında Konya'da Aile

The Family in Konya in 1748 Between 1749 Years According to Kadı Registers

Mehmet ALTAN
Mehmet İPÇİOĞLU*

ÖZET

Şer'iye sicilleri Osmanlı topraklarında meydana gelen içtimai, hukuki ve iktisadi olayları gün yüzüne çıkarması açısından çok önemli belgelerdir.

1748 – 1749 yılını kapsayan 57 numaralı şer'iye sicilinde 672 adet belge bulunmaktadır. Bu belgeler Miras davaları, aile, vesayet, adli olaylar, görevli tayinleri ve vergi vb. iktisadi ve sosyal olayları içermektedir.

57 numaralı şer'iye sicili kısa bir zaman dilimini kapsamasına rağmen dönemin Konya sosyal tarihine ait önemli ipuçları vermektedir.

Bu çalışmanın sonucunda Osmanlı toplumunda ailenin önemli bir kurum olduğu anlaşılmaktadır. Toplumda bekar sayısının çok az olduğu, yetişkin nüfusun hemen hepsinin evli olduğu nikah, mehir boşanma gibi konularda kadınların da erkekler kadar söz sahibi olduğu görülmektedir. İncelenen dönem Osmanlı Konya'sında çok evlilik yok denecek kadar azdır. Ailelerin ortalama dört çocuk yaptıkları görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Aile, Konya, Şer'iye Sicili, Kadı Sicili

Çalışmanın Türü: Araştırma

ABSTRACT

Kadı Registers are very important documents revealed that legal and economic events occurring in the territory of the Ottoman.

57 numbered Kadı register have 672 units .These documents are cases of inheritance, family, guardianship, judicial events, appoint officers and taxes, etc.. includes economic and social events.

57 numbered kadı register is covering the significant clues of the social history of the Konya although a short period of time record the period .

As a result of this study has been understood that in Ottoman society institution of the family is very important . And much less the number of bachelor in the community that nearly all of the adult population is married. Marriage, divorce, issues such as mahr women as men have a voice that can be seen. Screened almost negligible in Ottoman Konya no more marriage. Average of four children, their families has been understood.

We do work on the subject have been covered by the book dates from 1748 to 1749 are the year. That we have examined the number of documents in the record book in 93 leaf 672 pieces. 152 of these documents constitutes one of the property sales. Document is followed by 80 cases with this heritage. Appointed guardian and karyum, family law, outrage and shock, slave emancipation, tax collection, müderris, etc. Mufti. Appointed officials and al. topics are included. That we have examined the distribution of documents is as follows.

Establishment of family life in Ottoman society, called to namzed engagement with the period after this period performed the wedding after wedding ceremony consists. Become a family enterprise providing the Marriage contract of the household is not enough for the wedding by doing his own men to build up a nest of male subjects was due bachelor say.

Marriage preparation period in the kadı register form that a lot word of cutting and engagement with the case record is located. Records in question formed the terms of engagement of contract, the parties of their obligations, the obligations of the state from nezt shows the limits of its legal validity. In some cases as a process of engagement and commitment given by men during this time that is required to fulfill the engagement, otherwise than by girls has right to move is understood to give up.

Mahr is entirely the woman's property, but shall be given to family. You can save as expressed therein. Women and their relatives to marry in exchange for a dowry Mahr is not obliged to prepare. To be paid not absolute Mehr marry. Payment will be made compulsory Zifaf. In case of divorce to women without Zifaf mehr half paid. Or parents because of the muhayyerlik puberty kefaet wedding abolished mehr do not have to be paid. In addition to women than to men nisbetle wide possibility to give the divorce in Islamic law mehr mehr particularly high müeccel eclipse of the right to divorce misuse is a significant obstacle to women and married a certain economic security and independence to provide the services that can be said.

Yet a notable case in point is the proportion of leading women from twenty-four cases opened on one of the women. Contrary to general opinion, and the majority of women have joined the court in a document only through counsel women were divorced. Divorced him from the case on a mandate to belong to men.

On the record that in our study in 57 numbered Konya şer'iye ,polygamous men were observed to be very small. Approximately 157 family with two married only six relevant documents are being found more than two who are married spouse has not been found. These rates also corresponds to 4%.

* Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi

İslam in certain circumstances be allowed to have broken the family unit. Divorce in Jewish practice adopted in the system difficult to divorce with her non-Christians will never accept a middle path is located between application has the appearance. Prophet of prophets wives and family unity and continue to be good to each other about the various orders and recommendations have been.

The woman's husband in the divorce of freedom is observed. This divorce of the husband of the financial burden on the shoulders of all the divorce and her husband will be carefully considered before decisions are dating. At the same time not feeling up to men and women generally granted a divorce will not be abused, this approach also is very important in this subject. Indeed, her husband has the same freedom that the divorce rate is not reflected in the exercises. Women in divorce has a more limited authority. Divorce with the request (one sided) have almost negligible, usually due to lack of women to have children was revealed. Muhalaa 'if either of the spouses or with the mutual desire of women that one of the following cases will be done by displaying the request would occur because of, the woman's livelihood is not provided in sufficient degree, husband, wife - husband violated the relationship, if ikdidarsızsa, apostasy. Indeed, in these terms between men and women bring about inequality is annoying. But everywhere in ottoman terirotiy for their traditions organized establishments, this inequality itself felt in daily life will not have a costume impersonation.

In the majority of documents related to the divorce as a reason not to understand that Hüsn-i zendingânî shown. In this case the mutual understanding that muhalaa 'divorced. In this case, women often used right of Mahr. Yet as a reason for a divorce in the document is not shown anything in the case of her husband to go out of town (Diyar-ı Aher) and do not come to much time on condition that his wife is to authorize divorce. This type of divorce, as was done acting my full view of women are not taking mahr. Because the divorce as a condition of their wives and other rights giving up of mahr is required. Yet documents in one neighborhood Ahmed Dede had wanted to divorce from the woman named Havva, and another for the rights of the response in giving up of mahr used has not received, plus 15 cents for divorce from former wife of Uveys fee is paid.

To determine the number of children Şer'iye record is possible. That we have examined approximately 39 of the family in Konya şer'iye record number of children reached. The total number of 115 children were found. Five of the family is deemed to be childless. The average for families with children can be said to have four children. Only when there is a family of five boys, on a family's only daughter is. On eight of the family of the boy and girl has been found. At least one up to eight children are seen in children and childless families were encountered.

Exceptions are those with many children of the Ottoman family. Those most replications, respectively one, two, three are children. Peasant families urban families, non-Muslims have very little in terms of number of children who are late. Girls are slightly more male children is also important to note. Within this framework, the classical period of Ottoman family does not find even the average of five people.

Keywords: Family , Ottoman family, Konya , Kadi Register, Şer'iye Sicil

The Type of Research: Research

57 Numaralı Konya Şer'iye Sicili

İktisadi, içtimai, hukuki, sosyal tarih kaynaklarımızdan en önemlilerinden biri olan şer'iye sicilleri, buldukları yerlerdeki hükümete ait her türlü vazifeleri gören ve halkın her alanda başvuracağı en önemli merci olan idari ve kazaî selahiyete sahip kadılar tarafından tutulan defterlerden teşekkül etmiştir. Kadı, merkezden atanmasına rağmen halk ile devlet arasındaki münasebeti sağlayan en önemli makamdır¹.

Sicil kelimesi sözlükte okumak, kaydetmek, karar vermek anlamındadır. Terim olarak insanlar arasındaki bütün hukukî olayları, kadıların verdikleri kararların suretler, hüccetler gibi çeşitli kayıtların yapıldığı defterlere *Şer'iye Sicilleri*, *Kadı Defterleri*, *Zapt-ı Vakâyi Sicilleri* veya Sicillât denilmektedir².

Osmanlılarda da şer'î mahkemelerde yazılan tüm belgeler aslına uygun olarak sicil defterlerine kaydedilmiştir. Bu uygulama aynı zamanda hukukî bir ihtiyaçtan doğmuştur. Kadı ilam ve hüccetlerin bir nüshasını hak sahiplerine vereceğinden, evrak üzerinde sahtekarlık yapılması ihtimali ortaya çıktığından, böyle bir durumda teyit yapılabilmesi için evrakların aslına uygun kayıtları önemliydi. Bu nedenle her belgenin kaydının yapıldığı sicillerin muhafazası da çok önemliydi³.

¹ Tuncer BAYKARA, *Osmanlı Taşra Teşkilatında Görev ve Görevliler*, Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara 1990, s. 6.

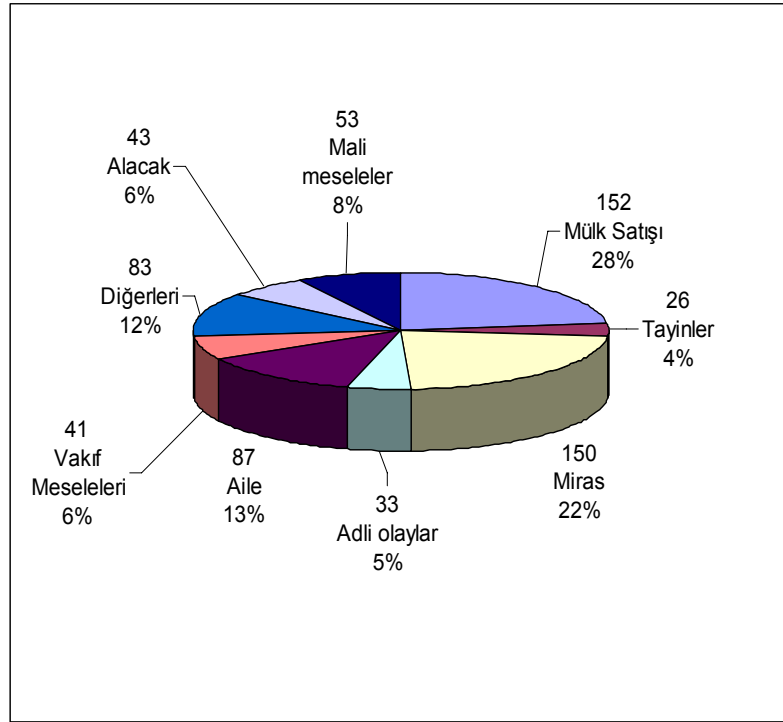
² Ahmet AKGÜNDÜZ, "İslâm Hukukunun Osmanlı Devleti'nde Tatbiki: Şer'iye Mahkemeleri ve Şer'iye Sicilleri" *Türkler*, C.X., Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 2002, s.57.

³ AKGÜNDÜZ, a.g.m., s. 59.

Tablo 1. Konuların Dağılımı

Sayı	Konusu	Adedi
1	Mülk Satışı	152
2	Miras Davası, Vasi-yi Muhtarlık	80
3	Vasi Tayini	56
4	Nafaka Takdiri	43
5	Vakıf Meseleleri	41
6	Alacak Davası	31
7	Kayyum ve Nâzır Tayini	14+14
8	Boşanma	24
9	Nikah, Nişan, Evlenme, Bekaret	20
10	Öşür, Avâzır, Cizye, Tekâlîf, Rusum, Adet-i Ağnam, İmdad-ı Hazeriye, Cebelü Bedeli	29
11	Hazinenin Korunması Emri	18
12	Mevacib Akçelerinin Korunması Emri	5
13	Darb ve Cerh Davası	10
14	Niza, İftira Yağma, Mahalleden İhrac	16
15	İmam, Muallim, Cüzhan, Hatib, Vaiz, Meşihat, Dersiam, Papaz ve Menzilci Tayini	26
16	Şikayet	23
17	Cinayet, İntihar	5
18	Hırsızlık, Ahlaksızlık	7
19	Usulsüz Para Alınmasının Önlenmesi	5
20	Zimmetini İbra	7
21	Tımar ve Zeametın Düzenlenmesi Emri	1
22	Şakiler ile İlgili Belgeler	3
23	Ahalinin Yerlerine Nakli	5
24	Bağdat Ayaklanmasına Müdahale Emri	1
25	Hacdan Gelenlerin Korunması Emri	1
26	Sürre-i Hümayun	1
27	Sefer-i Hümayun İçin Hazırlık	2
28	Mali Meselelerle İlgili Belgeler	5
29	Eşya Beyanı	2
30	Diyet	1
31	Diğerleri	20
32	Toplam	668

Üzerinde çalışma yaptığımız söz konusu defterin kapsadığı tarihler 1748 – 1749 yıllarıdır. İncelemiş olduğumuz sicil defterinde belge sayısı 93 varakta 672 adettir. Bu belgelerin 152 tanesini mülk satışları oluşturmaktadır. Bunu 80 adet belge ile miras davaları izlemektedir. Vasi ve kayyum tayinleri, aile hukuku ,hakaret ve darb, köle azadı, vergi tahsili, müderris , müftü vb. görevli tayinleri vd. konular yer almaktadır. İncelemiş olduğumuz belgelerin dağılımı şu şekildedir.

Şekil 1. Defterdeki Konuların Yüzdelerle Dağılımı

57 Numaralı Şeriye Siciline Göre Konya'da Aile İlişkileri

Akrabalık ilişkisi ile birbirlerine bağlanan ferdlerin bir araya getirdikleri topluluğa aile adı verilir. Aile tüm topluluklarda önemlidir. İslam ve İslam öncesi dinler de aile mefhu muna önem vermişlerdir. Aile bireyleri ve özellikleri dinler ve toplumlara göre değişiklik gösterdiği bilinmektedir⁴. Osmanlı toplumunda aileye ilişkin özelliklerin çoğu islamiyet tarafından belirlenmiştir. Kur'an ve hadislerle aile hayatına ve kadına verilen yer islamin aileyi toplum hayatının temeli kabul ettiğini gösterir. İslam kadını ve aileyi korunması gereken unsurlar olarak görür. Evlenmeyi buluş çağına indirgedi için erken evlilik yaygındır⁵.

Müslüman topluluklarda evlenmek dinin esaslarından kabul edilmese dahi , evlenmenin toplumsal ahlakı koruduğu düşünülerek büyük önem verilmiştir. Kur'an evlenmekten bir çok yerde⁶ bahsederken hadislerde evlenmeyi tavsiye ve teşvik etmiştir⁷. Bundan dola yı müslümanlar aile kurmak konusuna önem vermişlerdir.

Osmanlı toplumunda aile hayatının kurulması namzed etmek adı verilen nişan dönemi ile bu dönemden sonra gerçekleştirilen nikah akidlerinden sonra yapılan düğün töreni ile oluşmaktadır. Nikah akdini ailenin kurumsal hale gelmesini sağlayan hânenin oluşmasında yeterli olmadığı, düğün yapılarak erkeğin kendisine ait bir yuva kurmasına kadar erkek bireyin mücerred sayıldığı anlaşılmaktadır⁸.

57 numaralı Konya şer'îye sicili aile ile ilgili belgeler açısından zengin sayılabilecek bir defterdir. Belgelerin yaklaşık 20 tanesi nikah, nişan, evlenme, bekaret konularına ait iken, 24 tanesi boşanma ve mehir, 43 tanesi nafaka takdiri ile ilgilidir. Ayrıca miras ile ilgili 80 adet belgelerden döneme ait isimler, çocuk sayısı, eş sayısı gibi konuların öğrenilebilmesi bu belgelerin de aile ile alakalı kabul edilmesini zaruri kılmaktadır. Böylece aile ile ilgili belgeler 77, miras belgeleri 80 toplamda 157 belge aile araştırmaları için öncelikle kullanılmıştır.

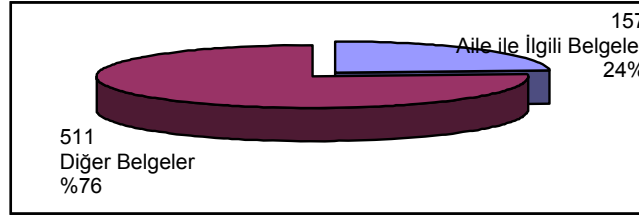
⁴ Mehmet Akif AYDIN, "Aile", *İslam Ansiklopedisi*, C.II, İst. 1989, s. 196- 197.

⁵ Ahmet TABAKOĞLU, *Türk İktisat Tarihi*, Dergah Yay. İst. 2003 s. 152.

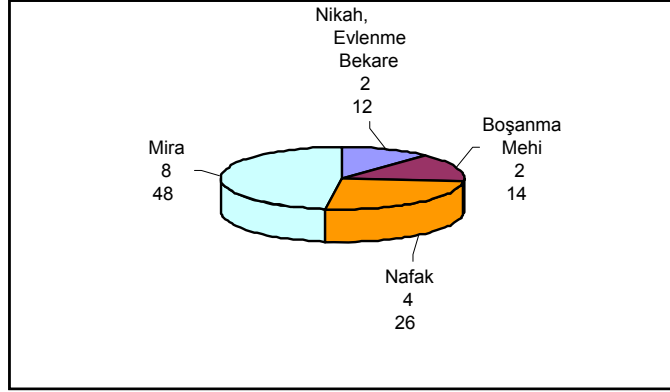
⁶ Kur'an-ı Kerim, Sureler 2, 4, 5, 24, 28, 33, 60 .

⁷ Abdullah Feyzi KOCAER, *Sahih-i Buhari (Muhtasar-ı Tecrid-i Sarih)*, C. I. , s. 315.

⁸ Mehmet İPÇİOĞLU, *Konya Şer'îye Sicillerine Göre Osmanlı Ailesi*, Nobel Yayın, Ankara 2001, s. 17.

Şekil 2. 57 Numaralı Konya Şer'îye Sicilinde Aile ile İlgili Belgelerin Oranı

Şekil 3. 57 Numaralı Konya Şer'îye Sicilinde Aile ile İlgili Belgelerin Kendi İçinde Dağılımı

Nişan

Şer'îye sicillerinde evlilik öncesi hazırlık dönemini oluşturan söz kesme ve nişanlanma ile ilgili bir çok dava kaydı bulunmaktadır. Söz konusu kayıtlar nişan akdinin oluşma şartları, taraflarının yükümlülükleri, bu yükümlülüklerin devlet nezdinde hukukî geçerliliğinin sınırlarını göstermektedir. Bazı davalardan nişanın bir süreç olduğu ve erkek tarafından verilen taahhütlerin bu süre zarfında yerine getirmesi gerektiği aksi takdirde kız tarafının nişandan vaz geçme hakkının doğduğu anlaşılmaktadır⁹.

Kız veya erkek nişan sürecinde isterse cayabilirdi. Bunun için belgelerde 'beynimizde nikah cari olmadığı, 'vuku bulmadığı' sebepten gibi ibareler belirtilerek nişandan vaz geçilerek karşı tarafın nefsinin dilediğine tevzicini kabul ettiğini beyan ederlerdi. Belgelerden birinde Hamza bin Ali isimli kimsenin kızın annesi ile anlaşığı fakat daha sonra nişandan cayıştı, ve kızın istediği ile evlenebileceğini belirtmesi konu edilmiştir¹⁰. Yine başka bir belgede evlenme sözü verdiği kadına, nakid 100 kuruş ve 2,5 zira sarı çuka ve 4,5 zera göğser hare ve bir altınlı hal-i hatim ve 2 vukiyye şeker veren erkeğin verdiği sözden cayırak eşyaları kadına hibe ettiği anlatılmaktadır¹¹. Kadının da nişandan cayması olağandı. Ayşe binti Siyavuş isimli kadın; '3,5 kuruş nafaka akçe ve bir çuka bez puş ve 11 kuruş kıymetli sim kuşak bana medfu ve mukabelesinde ben dahi kendüye iki kat çamaşır medfun olup beynimizde akib'in nikah cari olmamağla hâlâ ahire varmak murad ederim' diyerek, nefsinin ahire tevzic etmek istediğini beyan ederek nişanı bozmuştur¹². Yine başka bir belgede 19 senedir nişanlı olduğunu bundan dolayı Fatma ile nikahlanmak istediğini, fakat Mehmed isimli şahsın karıştığını şikayeti üzerine Fatma'ya tercihi sorularak karar verilmiştir¹³.

Nikah

Evlenmeleri yasak olmayan bir erkekle bir kadın arasında yapılan müşterek hayat ve nesili sürdürmek için bir bağ meydana getiren akit. Tarih boyunca , çeşitli milletlerde ve hukuk sistemlerinde ki evlilik anlayışı aynı olmamıştır. İlahî vahye dayanan dinlerde yuva kurmak ancak nikah akdi ile mümkün

⁹ İPÇİOĞLU, a.g.e., s. 19- 20.

¹⁰ K.Ş.S. 57- 23/1.

¹¹ K.Ş.S. 57- 23/162/2.

¹² K.Ş.S. 57- 87/6.

¹³ K.Ş.S. 57- 67/4.

kılınmıştır. Osmanlı döneminde de geçerli olan hanefî fıkında akıllı ve ergin erkek ve kadın kendi iradesi ile evlenebilir. Velilerin bulunması evliliğin sıhhat şartlarından değildir. Nikahlanan kimselerin icab ve kabulü şahidler huzurunda anlaşılır ve özgürce yapmaları nikah için yeterlidir¹⁴. Fakat örfî olarak velinin izni genellikle alınmıştır. Hatta belgelerden anlaşıldığına göre nikah genelde kızın babasına verdiği vekaletle kıyılmakta kız nikah meclisinde çoğunlukla bulunmamaktaydı. 1161 senesine ait bir belgede Konya'nın Ferhuniye mahallesinden Fatma isimli bir kız Abdullah Efendi'ye vekalet vererek Mustafa isimli bir kişi ile nikahlanmıştır¹⁵.

Osmanlı kadını hukuksal sistemde evlendikten sonra da servetinin denetimini elinde tutabiliyordu. Buluşa erip reşid olunca hukuksal kimlik kazanıyor, yani bir haksızlığa uğradığında mahkemeye baş vurabiliyor, başkaları da ondan şikayetçi olabiliyordu. Kentlerde mahkemelere ulaşmak kolay olduğu için, kadınlar bu hukuksal kimliğin doğurduğu olanakları pratikte de kullanıyorlardı. Osmanlı toplumunda hiç evlenmeyen kimse pek olmazdı. Evliliği genelde aileler hazırlardı. Bazen genç erkeklerin istedikleri evlilikten başka yere taşınarak kurtuldukları olurdu. Kadınlar bu konuda daha çaresizdi¹⁶.

Şer'îye sicillerine göre nikahlar; mahalle yada köyün imamı tarafından kıyılmaktadır. Erkeğin karısına vereceği mehr-i müccel ve mehr-i muccel tesbit edilmekte, iki erkek şahidin huzurunda icab ve kabul ile nikah kıyma işlemi gerçekleştirilmektedir. İmamlar nikah kıydırmak için kendilerine yapılan müracatları inceleyip yaptıkları soruşturma sonucunda nikahlanmak isteyen kişilerin nişanlı olmadıklarına kanaatine vardıldıktan sonra nikah işlemlerini gerçekleştirmektedir¹⁷. Bazen kadı huzurunda nikahlarını onaylattıkları yada nikah kıyıldığı da olurdu. Hicri 1161 tarihli bir belgede Osman isimli bir şahıs kardeşinin kızı için oğluna söz aldığı fakat Yağcılar karyesinden Nurullah'ın nikaha mani olduğunu belirterek kızın ifadesinin dinlenmesini istemiştir. Şerife Asiye ise ne emmisi oğluna ne de Nurullah'a rızası olmadığını Civanoglu Mehmed'in oğlu Ömer'le nikahlanmak istediğini beyan ederek, nikahlarının hemen kıyılmasını istemiştir. Bu istek üzerine kadı nikahlarını kıymıştır¹⁸.

Müslüman erkeklerin ve kadınların müşriklerle evlenmeleri yasaktı. Müslüman erkek ehl-i kitap kadınlarla evlenebilirdi. Buna karşılık müslüman kadın ehl-i kitap erkekle de evlenemezdi¹⁹. Böyle bir evlilik yapılmışsa doğan çocuk müslüman kabul edilirdi. Bu durumdan özellikle sınır bölgeleri ve gayr-i müslimlerin yoğun oldukları bölgelerde çok yararlanılırdı²⁰.

Gayr-i müslimlerin nikahlarını kadıya kaydettirmek gibi ne şer'î zorunluluklarına de irade olmasına rağmen bazen kayıt ettirdikleri de olurdu. Bir belgede Konya'nın Gullecere mahallesinde yaşayan Defşun, namzetlisi Kırkor yerine Astor'a tezvîc eylediğini beyan ederek kayıt altına aldırıştır²¹.

Ergenlik çağına gelmemiş kız ve erkek çocukların evlendirildikleri anlaşılmaktadır. İslam hukukuna göre bu türden evlilikler hukukî yönden geçersiz sayıldığı ve gençlerin buluş çağına geldikleri zaman bu evliliklerin feshini isteyebilecekleri "bülüğ muhayyerliği" adı ile adlandırılmıştır²². Belgerin birinden anlaşıldığına göre Konya'da Kürkcü mahallesinden Mustafa, Emetullah'ın sağır iken babası tarafından kendisine nikahlandığını fakat Emetullah'ın kendisini beklemeden başkası ile evlendiğini beyan etmiş ve hala' bedeli alarak duruma razı olduğunu beyan etmiştir²³.

Mehir

Evlilik sırasında erkek tarafından bizzat kıza verilen paraya mehir adı verilmektedir. Konya şer'îye sicil kayıtlarında ki boşanma davalarından yada tereke kayıtlarından evlilik sırasında erkeklerin eşlerine değişik miktarlarda mehir verdikleri ortaya çıkmaktadır²⁴. Mehr-i muccel; Erkeğin nikah sırasında peşin olarak

¹⁴ Hamdi DÖNDÜREN, "Nikah", *Şamil İslam Ansiklopedisi*, C. V., İstanbul 1992, s. 93-95.

¹⁵ K.Ş.S. 57- 47/3.

¹⁶ Sureya FAROQHI, *Osmanlı Kültürü ve Gündelik Yaşam*, Tarih Vakfı Yurt Yay. İst. 2002, s. 115-116.

¹⁷ İPÇİOĞLU, a.g.e., s. 23-24.

¹⁸ K.Ş.S. 57- 24/2.

¹⁹ DÖNDÜREN, a.g.m., s. 99.

²⁰ FAROQHI, a.g.e., s. 116.

²¹ K.Ş.S. 57- 108/4.

²² İPÇİOĞLU, a.g.e., s. 29.

²³ K.Ş.S. 57- 101/3.

²⁴ İPÇİOĞLU, a.g.e., s.30.

vermesi kararlaştırılan mehir hakkında kullanılır. Mehr-i müeccel ise erkeğin kadına peşin olmayarak sonra vermeyi vaad ettiği mehirdir. Ölüm ve boşanma mehr-i mücceli, mehr-i muaccel kılabilir²⁵.

Evlenme sırasında erkeğin kız tarafına belirli bir para yahut mal verme uygulamasının muhtelif din ve kültürlerde de oldukça eski bir geçmişi vardır. İslam hukukunda nikah kıyılması esnasında genelde taraflar kadına ödenecek mehrin miktarı ve ödeme şekli hususunda anlaşılır; bu anlaşma nikah akdinin yazılı olduğu durumlarda nikah belgesinde yer alır. Kitap ve sünnette mehir ödemenin gerekliliği hususunda durulmuş olsa bile hukukçuların çoğu mehrin nikahın şartlarından değil sonuçlarından olduğunu kabul eder. Hatta mehir verilmeyeceği şart koşulsu bile nikah geçerli sayılır²⁶. Buna rağmen geleneklerde mehrsiz nikah kıyıldığı olmazdı. İncelemiş olduğumuz defterde aile ilgili tüm belgelerde mehre rastlanması bunu ispat etmektedir²⁷.

Mehir bütünüyle kadının malıdır, ailesine değil kendisine verilir. Onda dilediği gibi tasarruf edebilir. Evlenecek kadın ve yakınları mehir karşılığında bir çeyiz hazırlamak mecburiyetinde değildir. Mehrin nikahla mutlak ödenmesi gerekmez. Zifaf olması ödenmesini zorunlu hale getirir. Zifaf olmadan boşanma durumunda kadına mehrin yarısı ödenir. Buluş muhayyerliği veya velinin kefaet sebebi ile nikahı fesh ettirmesi mehr ödenmesi gerekmez. Ayrıca Kadına nisbetle erkeğe daha geniş boşama imkanının verildiği İslam hukukunda mehrin özellikle müeccel mehrin yüksek tutulması boşama hakkının kötüye kullanılmasına önemli ölçüde engel olduğu ve evli kadına belirli bir ekonomik güvence ve bağımsızlık sağlama amacına hizmet ettiği de söylenebilir²⁸.

Mehir kadının insiyatifinde olan bir bedeldir. İsteyen kadın bu bedelden vazgeçerek boşanabilirdi. Yani kadın isterse mehrini kocasına bağışlayabilirdi. Bir çok belgede kadının nafaka ve mehrinden vazgeçtiğine dair bilgi vardır. Mesela, Sedirler mahallesinden Hatice Hatun sekiz kuruşluk mehrinden fariğa olarak boşanmayı kabul etmiştir²⁹. Kadınların sadece bir kısmının mehrini mahkeme yolu ile alması genel olarak bize mehrin örfen sorun çıkarmadan ödendiğini göstermektedir. Yine mehir bedelini nakit olarak alanlar olduğu gibi bazen genelde mehr-i muaccelinin belli miktar karşılığı eşya olarak alanlar da bulunurdu. Bir belgede şu şekilde geçmektedir: “mezbûre Fatıma 100 kuruş mehr-i müeccel ve 30 kuruş bir sim kuşak ve 30 kuruşa dahi bir telli ve bir alaca kaftan ve entari ve 40 kuruşa dahi bir şalvar ve bir kat hamam esbabı ve bir yorgan ve bir döşek ve iki yastık ki cem’an 100 kuruş mehr-i muaccel ile merkûm el-Hac Mustafa’ya nefsinin tezvîc ve tetlic eyledikte”³⁰. İncelemiş olduğumuz belgelerde en az 5 kuruş en fazla 40.000 kuruş mehir alındığı görülmektedir. Ortalama mehir miktarı 20 – 50 kuruş arasındadır.

Tablo 2: 57 Numaralı Şer’iye Sicilinde Yer Alan Mehir Miktarları

Mahalle	Kadın	Erkek	Miktar Krş.	No
Dedemoğlu	Fatma bt. Mehmed	Ahmed b. Ali	33	12/3
İbni Şahin	Fatma bt. Mustafa	Hüseyin b. Ahmed	10	16/5
TürkAli	Emine bt. Hızır	Süleyman b. Mehmed	22	18/4
Aksinle	Kulan bt. Asiye	Süleyman b. Mehmed	35 Akçe	18/5
Yenice	Şerife bt. Mehmed	Mehmed b. Ali	40	22/2
Yağcı Kry.	Asiye bt. Osman	Ömer b. Mehmed	150	24/2
Bürdebaşı	Ümmühani bt. Halil	Mehmed b. Süleyman	25	25/2
Ferhuniye	Fatma bt. İsmail	Mustafa b. Ahmed	200	47/3
AhmedDede	Fatma bt. İsmail	Hasan b. Cafer	25	43/1
AhmedFakih	Ayşe bt. Recep	Mehmed b. İshak	20	48/2
Bağevliya	Ayşe bt. Hasan	Hasan b. Ali	10	51/2
Hoşhan	Zeynep bt. Hüseyin	İsmail b. Mehmed	50	51/3

²⁵ PAKALIN, a.g.e., C.II., s. 444.

²⁶ AYDIN, “Mehir”, *İslam Ansiklopedisi*, C.XXVIII., Ankara. 2003, s. 389- 390.

²⁷ K.Ş.S. 57- 18/5, 43/2, 48/2, 51/2, 62/1, 12/3, 18/4, 22/2 43/1 vd.

²⁸ AYDIN, a.g.e. s. 389 - 390.

²⁹ K.Ş.S. 57- 54/3

³⁰ K.Ş.S. 57- 47/3

Öylebekledi	Rahime bt. Ömer	İbrahim b. Süleyman	20	53/4
Topraklık	Alime bt. Ali	Mehmed b. Himmet	10	54/1
Sedirler	Hatice bt. Abdullah	Mehmed b. Ahmed	8	54/3
Kalecik	Ayşe bt. Halil	İbrahim b. Hüseyin	32	61/4
Zevle	Fatma bt. İbrahim	Mehmed b. Süleyman	60	62/1
Dinek Kry.	Fatma bt. Mehmed	Mehmed b. Ömer	20	62/3
Çalıkli	Şerifebt.Abdurrahim	Nebi b. Hüseyin	20	69/1
KasapSinan	Fatma bt. Mehmed	Ali b. Mehmed	20	72/5
Mücellid	Fatma bt. Musli	Abdullah b. Mehmed	5	82/2
İstanbul Hacı Kadın	Rukiye bt. Mustafa b. İbrahim Ağa	Ali Ağa ibni Mehmed	40000 Akçe	85/2
Şeyh Ahmed	Marziye bt. Mehmed	Abdulkadir b. Mehmed	20	88/1
Şemseddin	Emine bt. Ebubekir	Bölükbaşı Ali b. Ahmed	50	92/1
Medrese	Havva bt. Osman	Ali b. Halil	50	93/5
PirEsad	Havva bt. Mehmed	Mehmed b. İbrahim	5	97/4
DurakFakih	Ayşe bt. Mustafa	Ahmed b. Yusuf	30	101/1
Sulutas Kry.	Ayşe bt. Mustafa	Mustafa b. Ali	16	125/4
Araplar	Fatma bt. Abdullah	Mehmed b. Hasan	15	128/3
Şems	Şerife b. Mustafa	Mustafa ibni Ahmed	200	135/1
İbnişahin	Kezban bt. Abdi	Mehmed b. Abdullah	30	139/4

Çok Evlilik

İslamda aile esas itibarı ile tek evlilik üzerine kurulmuştur. Fakat belirli durumlarda kocanın dörde kadar evlenmesine izin verilmiştir. Ancak bu emir değil, belirli şartlarda başvuru olan bir ruhsat olduğu unutulmamalıdır. Böyle bir evliliğe izin veren Nisa süresinin devamında: "...şayet adeleti gözetmekten korkarsanız o zaman bir tane ile veya cariyeyle yetinin, doğru yoldan ayrılmamak için bu daha elverişlidir." buyurularak tek evlilik teşvik edilmiştir. Uygulamada müslüman toplumların tek evliliği tercih ettikleri bazı zengin kimselerin ve tarımla uğraşanların çok evliliğe belirli ölçüde başvurdukları görülmektedir³¹.

Osmanlı toplumunda çok evlilik aslında bilinenin, yaygın kanaatin aksine fazla oranda değildir. Konuya bilimsel temelden yaklaşanlar bunu belgeleriyle isbat etmişlerdir. Bizim yapmış olduğumuz bu mütevazı çalışma da bunu destekler mahiyettedir.

Süreyya Faroqhi da bu konuda "Osmanlılarda evlilik konusunda şu ana kadar yapılmış araştırmaların ortaya çıkardığı belkide en önemli sonuç; bu güne kadar (en azından kent çevresinde) çok kadınla evliliğin rolünü iyice abartmış olduğumuz. Elimizde bir kentte hatta mahallede oturanların bile tam bir listesi bulunmadığı için sayı belirtmemiz çok zor ise de sayfalar dolusu zabıtların tutulduğu miras davalarına bakıldığı zaman çok kadınla evlenenlerin hiç de fazla olmadığı görünmektedir. Bu belgelerde kayıtlı eksiksiz veraset listelerinde eş olarak çok ender iki kadının adı geçmektedir. Oysa ölenin dul eşlerinin her durumda mirastan pay alma hakları vardır. Gerek yer gerek zaman bakımından bu durumun saptandığı örnek o kadar çoktur ki bir Anadolu kentinde yaşayan normal bir ailede tek eşli evliliğin geçerli olduğunu kabul etmemiz kaçınılmazdır.³²"

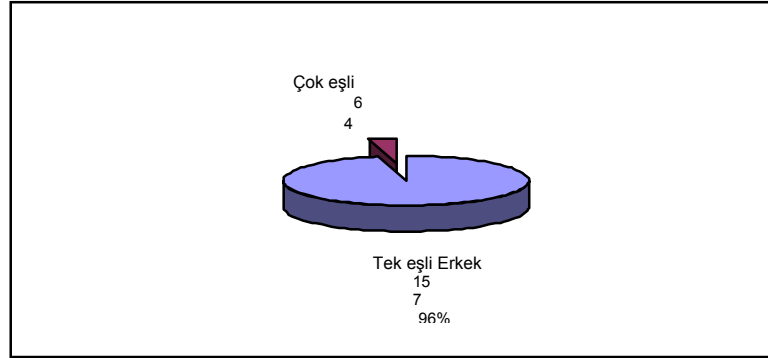
Gerek arşiv kaynakları gerek seyahatnameler aynı anda birden fazla yapılan evliliklerin çok olmadığını göstermektedir. Klasik dönem içinde özellikle tereke defterleri üzerinde yapılan araştırmalara göre birden fazla evlilik oranı %5-12 arasındadır. Yine birden fazla eşle evlilik oranı köylerde şehirlere göre düşüktür. Bunun gelir ve servet farklılığından kaynaklandığı söylenebilir. Ancak özellikle şehirlerde yapılan araştırmalar birden fazla eşle evlilik ile servet arasında doğrusal bir ilişki olmadığını göstermektedir. Osmanlı toplumunda müslüman olmayanların tek eşli olmaları bunun dini dayanaklı olduğunu gösterir. Bunun dışarıda ki bütün toplum kesimlerinde görülen çok eşliliğin temel sebebinin çocuk, özellikle erkek çocuk sahibi olmak olduğu söylenebilir. Batıda hukuken çok eşlilik yasak olmasına rağmen bu durum

³¹ AYDIN, "Mehir", s. 199- 200.

³² FAROQHI, a.g.e., s. 117.

metres olgusunu ve ve fiili çok kadınla beraberliği engellemiştir. Osmanlı ailesinde bir İslam ailesi örneği olarak çok eşlilik serbest olmasına rağmen fiilen tek eşlilik hakimdir³³. M. A. Ubucını' de sanılanın aksine çok evliliğin yaygın olmadığı ve kadınlara tahmin edilenden daha iyi davranıldığını belirterek, çok evlilik konusunda İstanbul'da yaşayan erkeklerin ancak 5/1'inin birden fazla evlilik yaptığını bunun kırsal kesimde oldukça az olduğunu belirtmektedir³⁴.

57 numaralı Konya şer'îye sicili üzerinde ki çalışmamızda da çok eşli erkek sayısının oldukça az olduğu görülmüştür. Yaklaşık 157 aile ile ilgili belgeden sadece altı tanesinde iki evli eşe rastlanırken ikiden fazla evli olan görülmemiştir. Bunların oranı da % 4'e tekabül etmektedir.

Şekil 4. 57 Numaralı Konya Şer'îye Sicilinde Aile ile ilgili Belgelerin içinde Çok Eşliliğin Oranı

Mahallesi	Adı	Eş Sayısı	Belge No
Fakih Dede	Saraczâde Abdullah Efendi	2	3/4
Seydi Veli	Mehmed b. Mehmed	2	74/3
Duyula	Ahmed b. Hacı Osman	2	85/1
Kadı Alemşah	Mehmed b. Mehmed	2	89/3
İbni Şahin	Süleyman b. Ahmed	2	136/1
Pürçekli	Mustafa b. Mustafa	2	136/3

Şekil 5. 57 Numaralı Konya Şer'îye Sicilinde Aile İle İlgili Belgelerin İçinde Çok Eşli Olanların İsimleri ve Mahalleleri

Boşanma

İslam dini belirli şartlarda aile birliğinin bozulmasına müsaade etmiştir. Boşanma konusunda kabul edilen sistem boşanmayı zorlaştıran yahudi uygulaması ile onu asla kabul etmeyen Hıristiyan uygulaması arasında yer alan orta bir yol görünümündedir. Hazreti peygamberin eşleri birbirlerine iyi davranmaları ve aile birliğini devam ettirmeleri hakkında çeşitli emir ve tavsiyeleri vardır.

Boşanma konusunda kocanın kadına nisbetle daha geniş bir serbestlik içinde bulunduğu görülmektedir. Bu boşanmanın malî bütün külfetinin kocanın omuzlarında oluşu ve kocayı boşanma kararından önce dikkatli olacağı düşüncesine dayanmaktadır. Aynı zamanda erkeğin kadın kadar hissi olmaması ve boşanama hakkını genellikle suistimal etmeyeceği, anlayışı da bu hususta rol oynamıştır. Nitekim kocanın sahip olduğu bu boşanma serbestisi aynı oranda tatbikata yansımamıştır. Kadın boşanma konusunda daha sınırlı bir yetkiye sahiptir³⁵. İsteği ile boşama (tek taraflı) yok denecek kadar azdır, genellikle kadının çocuk yapmaktan mahrum olması yüzünden ortaya çıkardı. Muhalaa' ise ya eşlerin karşılıklı istekleri ile veya kadının şu aşağıdaki hallerden birini göstererek yapacağı istek sebebi ile vuku bulurdu; Kadının geçimi kâfi derecede sağlanmıyorsa, koca, karı – koca münasebetlerini ihlal ediyorsa, ikdidarsızsa, din değiştirmişse.

³³ TABAKOĞLU, a.g.e., s. 152.

³⁴ M.A. UBICINI; *Osmanlı'da Modernleşme Sancısı*, Timaş yay. 1998, s. 373.

³⁵ AYDIN, "Aile", s. 200.

Şüphesiz ki bu hükümlerinde erkek ile kadın arasında can sıkıcı eşitsizlik meydana getirmektedir. Fakat Türkiye'nin her yerinde örf ve adetler müesseseleri düzenledikleri için, bu eşitsizlik günlük hayatta kendini hissettirmeyecek bir kılığa bürünmektedir³⁶.

Aile birliğinin devamı sırasında olduğu gibi bu birliğin bozulmasından sonra da karı- kocanın özellikle kocanın çocukları üzerinde belirli sorumlulukları devam etmektedir³⁷.

Tablo 3. 57 Numaralı Konya Şer'ye Sicilinde Boşanma İle İlgili Belgeler

Dava Açan	Sebebi	Mahalle	Vekil/Asil	No
Fatma bt. Mehmed	Kocanın Şart koşması	Dedemoğlu	Asil	12/3
Fatma bt. Mustafa	Muhalaa'	İbni Şahin	Asil	16/5
Emine bt. Hızır	Muhalaa'	Türk Ali	Asil	18/4
Mehmed b. Süleyman	Muhalaa'	Bürdebaşı	Asil	25/2
Fatma bt. Abdi	Muhalaa'	Mücellid	Asil	43/2
Zeynep bt. Hüseyin	Muhalaa'	Hoşhan	Asil	51/3
İbrahim b. Süleyman	Diyar-ı ahere gitme	Öylebekledi	Vekil	53/4
Hatice bt. Abdullah	Muhalaa'	Sedirler	Asil	54/3
Mehmed b. Ömer	Diyar-ı ahere gitme	Dinek karyesi	Vekil	62/3
Nebi b. Hüseyin	Diyar-ı ahere gitme	Çalıkli	Vekil	69/1
Fatma bt. Mehmed	Muhalaa'	Kasap Sinan	Vekil	72/5
Abdullah b. Mehmed	Diyar-ı ahere gitme	Mücellid	Vekil	82/2
Abdulkadir b. Mehmed	Diyar-ı ahere gitme	Şeyh Ahmed	Vekil	88/1
İbrahim b. Ali	Diyar-ı ahere gitme	Topraklık	Vekil	91/4
Seyid Ali b. Ahmed	-	Şemseddin	Vekil	92/1
Molla Ali b. Halil	Diyar-ı ahere gitme	Medrese	Vekil	93/5
Havva bt. Hasan	Muhalaa'	Ahmed Dede	Asil	97/3
Hüseyin ibni Osaman	Diyar-ı ahere gitme	Sinan Parekendesı	Vekil	121/2
Arap Ayşe bt. Abdullah	Muhalaa'	Piri Paşa	Asil	122/4
Havva bt. Mehmed	Muhalaa'	Hoca Hasan	Asil	123/2
Fatma bt. Abdullah	Muhalaa'	Araplar	Asil	128/3
İbrahim b. Hüseyin	Diyar-ı ahere gitme	Sarı Hasan	Vekil	137/2
Ayşe bt. Mustafa	Kocanın Şart Koşması	Durak Fakih	Asil	101/1
Abdullah b. İsmail	Bülüğ Muhayyerliğı	Kürkçü	Asil	101/3

Boşanma ile ilgili belgelerin çoğunluğunda sebep olarak hüsn-i zendigânî yani anlayamamak gösterilmiştir. Bu durumda karşılıklı anlaşarak yani muhalaa' ile boşanılmaktaydı. Bu durumda kadın genellikle mehir hakkını kullanmıştır. Yine bir çok belgede boşanma sebebi olarak herhangi bir şey gösterilmediği halde kocanın şehir dışına gitmesi (diyar-ı ahere) ve şu kadar sürede gelmezsem şartıyla eşine boşama yetkisi vermesidir. Bu tip boşanmaların tamamı vekaleten yapıldığı gibi kadının mehrini almadığı görülmektedir. Çünkü boşanma şartı olarak zevcesinin mehrinden fariğa ve diğer haklarından fariğa olması şart koşulmaktadır³⁸. Yine belgelirin birinde Ahmed Dede mahallesinden Havva isimli kadın boşanmak istemiş, bunun mukabelesinde mehrinden fariğa olup diğer haklarını da almayacağını beyan etmiş, ayrıca eski eşi Üveys'e 15 kuruş boşanma bedeli ödemiştir³⁹.

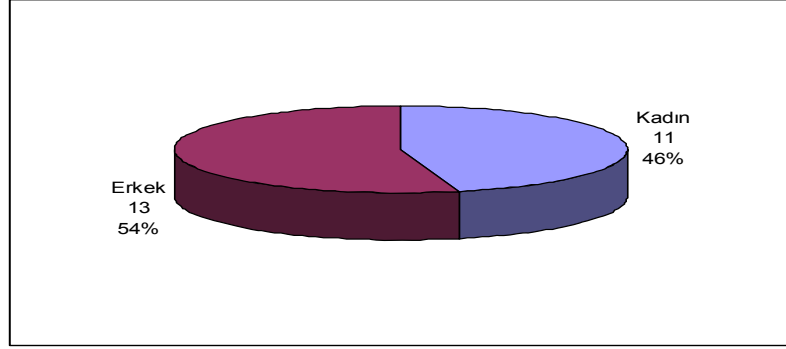
Yine dikkat çeken bir husus da dava açan kadınların oranıdır yirmi dört davadan on bir tanesini kadınlar açmıştır. Ve genel kanının aksine kadınların çoğunluğu mahkemeye katılmış sadece bir belgede kadın vekili aracılığı ile boşanmıştır. Vekaletle boşanılan on bir davadan onu erkeklere aittir.

³⁶ UBICINI, a.g.e., 373.

³⁷ AYDIN, Aynı yer.

³⁸ K.Ş.S. 57- 5374, 62/3, 69/1, 82/2, 88/1, 91/4, 93/5, 121/2, 137/2.

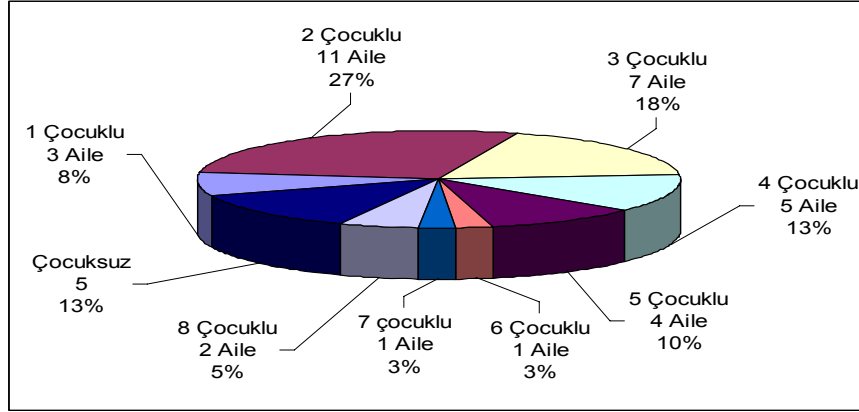
³⁹ K.Ş.S. 57- 97/3.

Şekil 6. 57 Numaralı Konya Şer'îye Sicilinde Boşanma İle İlgili Belgelerin Kadın ve Erkek Davacı Oranları

Çocuk Sayısı

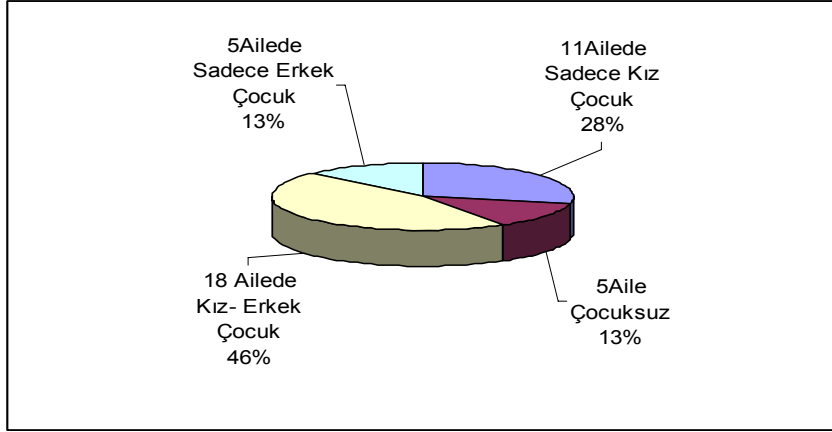
Osmanlı ailesinin çok çocuklu olanları istisnadır. En fazla tekerrür edenler sırasıyla bir, iki, üç çocuklu ailelerdir. Köylü aileler şehirli aileleri, müslüman olmayanlar olanları çocuk sayısı bakımından çok az geçmektedirler. Kız çocuklarının erkek çocuklardan biraz fazla olduğunu da belirtmek gerekmektedir. Bu çerçevede içerisinde klasik dönem Osmanlı ailesinin ortalama beş kişiyi dahi bulmamaktadır⁴⁰.

Şekli 7. Aileler ve Sahip Olduğu Çocuk Sayıları Oranı

Şer'îye sicillerinden özellikle miras ile ilgili belgelerden Çocuk sayısını tesbit etmek mümkün olmaktadır. İncelemiş olduğumuz 57 numaralı Konya şer'îye sicilinde de yaklaşık 39 ailenin çocuk sayısına ulaşılabilmiştir. Toplam çocuk sayısı ise 115 bulunmuştur. Beş ailenin çocuksuz olduğu görülmüştür. Ortalama çocuklu ailelerin dört çocuğu bulunduğu söylenebilir. Beş ailenin yalnız erkek çocuğu varken, on bir ailenin yalnız kız çocuğu vardır. On sekiz ailenin de hem kız erkek çocuğu tesbit edilmiştir. En çok sekiz çocuklu aile görülürken en az bir çocuklu ve çocuksuz aileye de rastlanmıştır.

⁴⁰ TABAKOĞLU, a.g.e., s. 152.

Şekil 8. Ailelerin Kız – Erkek çocukları oranı

Tablo 4. Ailelerin Kız ve Erkek Çocuk Sayıları

Aile	Erkek Çocuk	Kız Çocuk	Toplam Çocuk	Aile	Erkek Çocuk	Kız Çocuk	Toplam Çocuk
1. Aile	1	5	6	21. Aile	-	2	2
2. Aile	-	2	2	22. Aile	-	2	2
3. Aile	2	2	4	23. Aile	-	2	2
4. Aile	3	2	5	24. Aile	1	2	3
5. Aile	-	2	2	25. Aile	1	1	2
6. Aile	3	1	4	26. Aile	4	4	8
7. Aile	-	3	3	27. Aile	4	1	5
8. Aile	1	2	3	28. Aile	2	1	3
9. Aile	2	-	2	29. Aile	3	1	4
10. Aile	1	-	1	30. Aile	-	2	2
11. Aile	2	-	2	31. Aile	-	1	1
12. Aile	2	1	3	32. Aile	2	3	5
13. Aile	3	5	8	33. Aile	4	3	7
14. Aile	1	3	4	34. Aile	-	1	1
15. Aile	1	1	2	35. Aile	-	2	2
16. Aile	3	-	3	36. Aile	-	-	-
17. Aile	3	-	3	37. Aile	-	-	-
18. Aile	-	4	4	38. Aile	-	-	-
19. Aile	1	4	5	39. Aile	-	-	-
20. Aile	-	-	-	Toplam	50	65	115

İsimler

Osmanlı toplumunda yeni doğan çocuk din merasimle adlandırılır. Müslüman ailelerde ezan okunduktan sonra çocuğun kulağına üç kez söylemek sûretiyle isim verilirdi. Hıristiyan çocuklara isim verilmesi ise kilisede vaftiz merasimi yapılır⁴¹.

İncelemiş olduğumuz defterde isimler genel özelliklere uygun olarak dini menşeylidir. Genelde peygamber isimleri ve ehl-i beyt isimleri kullanılmıştır. Allahın isimlerinin kullanılması da sık rastlanılan bir durumdur. Az da olsa geleneksel Türk isimlerine de rastlanmıştır.

⁴¹ İPÇİOĞLU, a.g.e., s. 36.

Tablo 5. 57. Şer'îye Sicilinde Geçen İsimler

Müslüman Erkek İsimleri			Müslüman Kadın İsimler		Gayr-i Müslim İsimleri		
Abdullah	Davud	Mahmut	Ayşe	Nefise	Avanos	Karabet	Vasil
Abdulkerim	Dede	Mevlûd	Alime	Nesli	Ağya	Kaplan	Yorbi
Abdurrahman	Derviş	Mürteza	Atike	Şerife	Atnos	Kirkos	Yakob
Abdulgaffar	Ebubekir	Memiş	Arife	Şehri	Artin	Kayser	Yuvan
Abdulcelil	Emrullah	Mürsel	Anakadın	Şehriban	Astor	Kasir	Yanos
Abdubaki	Evren	Mutahhar	Cemile	Saliha	Astator	Kurke	Yorgi
Abdulmuin	Eyyüb	Musli	Cevriye	Saime	Agop	Kesper	Bahar
Abdulhay	Emin	Muharrem	Cennet	Satı	Arslan	Keşiş	Döndü
Abdusselam	Fazlullah	Muhiddin	Emine	Rabia	Butsan	Medros	Desbine
Abdurrezzak	Feyzullah	Numan	Esmâ	Rukiye	Baryam	Mihail	Defşun
Abdulhalim	Fahri	Nurullah	Emete	Refika	Bağdes	Malko	Enye
Abdulislam	Himmet	Nasuj	Emetullah	Rahime	Bursak	Misis	Engi
Abdullatif	Hasan	Nebi	Elif	Raziye	Bali	Manik	Marim
Abdulaziz	Hüseyin	Mirza	Fatma	Tevkız	Berses	Mizaim	Meryam
Abdulmümin	Halil	Osman	Ferzad	Ü.Gülsüm	Bağdeser	Mgardıç	Malketiye
Abdulvahid	Hamza	Ömer	Fahri	Ü.Hani	Bergos	Muğdas	Seva
Abdulgani	Habib	Rakım	Fahriye	Zeynep	Bedrus	Mercan	Satı
Abdulmuttalib	Hasib	Ramazân	Hatice	Ziyet	David	Manin	Hese
Abdulfettah	Hüsâm	Recep	Halime		Doğancı	Murad	Herke
Ahmed	Hızır	Satılmış	Hanife		Ecikalender	Makule	Turfende
Ahmed Emin	İbrahim	Siyavuş	Hüma		Esterot	Name	Turviş
Aladdin	İsmail	Sadık	Havva		Erzman	Nekur	Tuhan
Abdi	İshak	Seyyid	Keziban		Ese	Nikit	Sofya
Ali	İsa	Süleyman	Kerime		Evlan	Necaşi	Suza
Abdal	İvaz	Said	Marziye		Erkil	Nikola	
Abbas	İdris	Salih	Meryem		Ezriya	Ohanis	
Arif	Kadir	Şaban	Meşke		Gabriel	Panos	
Bayram	Kasım	Şerafeddin	Mihri		Giyors	Simon	
Bektaş	Mehmed	Üveys	Mümine		Herfe	Salkman	
Beşir	Mustafa	Veli			Hemzad	Serkiz	
Cafer	Musa	Yusuf			İlya	Turviş	
Cemaleddin	Murat	Yunus			İstimat	Toros	
					Kıdemli	Yuvakim	

Tablo dan da anlaşılacağı üzere gayri müslimlerin müslüman ismi olmayan türkçe isimler kullandıkları görülmektedir. Bu durum Osmanlı toplumunda bireyler arasında sosyal kaynaşmanın ne denli güçlü olduğunu ve Türklüğün toplumun bünyesinde ne derece etkin rol oynadığını göstermektedir.

KAYNAKÇA

I-Arşiv Belgeleri

57 Numaralı Konya Şer'ye Sicil Defteri

II- İnceleme Eserler

- AKTAN, Hamza, "Miras", *İslam Ansiklopedisi*, C. III. T.D.V. yayınları, İstanbul 2005.
- AKGÜNDÜZ, Ahmet, *Şer'ye Sicilleri Mahiyeti Toplu Kataloğu ve Seçme Hüükümler*, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, İstanbul 1998.
- _____, *İslam Hukukunda ve Osmanlı Tatbikatında Vakef*, OSAV., İstanbul, 1996.
- _____, "İslâm Hukukunun Osmanlı Devleti'nde Tatbiki:Şer'ye Mahkemeleri ve Şer'ye Sicilleri" *Türkler*, C.X.,Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 2002.
- AYDIN, Mehmet Akif, "Aile", *İslam Ansiklopedisi*, C.II, İstanbul. 1989.
- _____, "Mehir", *İslam Ansiklopedisi*, C.XXVIII., Ankara. 2003.
- BAYKARA, Tuncer, *Osmanlı Taşra Teşkilatında Görev ve Görevliler*, Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara 1990.
- DÖNDÜREN, Hamdi, "Nikab", *Şamil İslam Ansiklopedisi*, C. V., İstanbul 1992.
- FAROQHI, Sureya, *Osmanlı Kültürü ve Gündelik Yaşam*, Tarih Vakfı Yurt Yay. İst. 2002.
- _____, *Osmanlı'da Kentler ve Kentliler*, İst. 2004.
- GÖKBİLGİN, Mehmet Tayip, *Osmanlı Paleografya ve Diplomatik İlmî*, Enderun Kitabevi, İstanbul 1992.
- İNALCIK, Halil, *Osmanlı'da Devlet, Hukuk, Adalet*, Eren Yayıncılık, İstanbul 2000.
- İPÇİOĞLU, Mehmet, *Konya Şer'ye Sicillerine Göre Osmanlı Ailesi*, Nobel Yayın, Ankara 2001.
- İPŞİRLİ, Mehmed, "Avârız Vakfı", *İslam Ansiklopedisi*, T.D.V. Yay. , İst. 1991.
- KOCAER, Abdullah Feyzi , *Sahib-i Buhari (Muhtasar-ı Tecrid-i Sarih)*, Hüner yay. C. I.
- KONYALI, İ. Hakkı, *Konya Tarihi*, Ankara 1997.
- KÖSTÜKLÜ, Nuri, *1820-1836 Yıllarında Hamid Sancağı ve Türkiye, (182 Numaralı Isparta Şer'ye Siciline Göre)*, Konya 1993.
- KUÇÜKDAĞ, Yusuf, Lale Devrinde Konya, basılmamış Doktora Tezi, S.Ü. Sosyal Bilimler Ens., Konya 1989.
- _____, "Türk Hukukunun Otantik Kaynaklarından Kadı/ Şer'ye Sicilleri", *Hukuki Araştırmalar Dergisi*, sayr. 2, Konya 2001.
- KÜTÜKOĞLU, Mübehat S. , *Osmanlı Belgelerinin Dili*, Kubbealtı Neşriyat, İstanbul 1998.
- LEWIS, Bernard, *Modern Türkiye'nin Doğuşu*, TTK. Ankara 1998.
- ÖZKUL, İsa, "Osmanlı Arşivlerinin Osmanlı coğrafyası ve Dünya Tarihi Araştırmaları Bakımından Önemi", Uluslar Arası Kuruluşunun 700.yıl Dönümünde Bütün Yönleriyle Osmanlı devleti Kongresi, Konya 2000.
- ÖZBİLGİN, Erol, *Bütün Yönleri ile Osmanlı*, iz yay., İst. 2003.
- ÖZTÜRK, Said, *Askeri Kassama Ait On Yedinci Asır İstanbul Tereke Defterleri*, Osmanlı Araştırmaları Vakfı, İstanbul 1995.
- PAKALIN, Mehmet Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C.I, MEB, İstanbul 1983.
- RÛDÂNÎ, Süleyman bin er-, *Cem'ul- Fevaid*, İz yayıncılık, İstanbul, C. III.
- SAHİLLİOĞLU, Halil, "Avârız" *İslam Ansiklopedisi*, T.D.V. Yay. , İst. 1991.
- TABAKOĞLU, Ahmet, *Türk İktisat Tarihi*, Dergah Yay. İst. 2003.
- UBICINI, M.A., *Osmanlı'da Modernleşme Sancısı*, Timaş yay. 1998.
- ÜNAL, Mehmet Ali, *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, Isparta 2002.